

1046

సర్వోన్నత న్యాయస్థాన నివేదికలు

[1995] 3 S.C.R.

లార్డ్ లింగరాజ్ బీజే, భువనేశ్వర్ మరియు మరొకరు

వర్సెస్

SH. నిత్యానంద మిశ్రా మరియు ఇతరులు

మే 2, 1995

[ఆర్.ఎం.సహాయ్ మరియు G.T.నానావతి, న్యాయమూర్తులు]

*ఒరిస్సా హిందూ రిలిజియస్ ఎండోమెంట్స్ చట్టం, 1939:**ఒరిస్సా హిందూ రిలిజియస్ ఎండోమెంట్స్ చట్టం, 1951: సెక్షన్లు 25 మరియు 68.**ఒరిస్సా ఎస్టేట్స్ అబాలిషన్ యాక్ట్, 1951 :*

భూమి - లీజు - కౌలుదారు మరణం - వారసుడు ఆసక్తి - భూమిని బదిలీ చేయడం - స్వాధీన రికవరీ కోసం ధర్మకర్త దాఖలు చేసిన దరఖాస్తు - తిరస్కరణ - నిర్మూలన చట్టం అమలు - నిర్మూలన చట్టం కింద ఆక్యుపెన్సీ కౌలుదారులుగా పరిగణించడం కోసం భూమిని కలిగి ఉన్నవారు దరఖాస్తు - తిరస్కరణ - స్వాధీనం రికవరీ కోసం బ్రస్టీ ద్వారా తాజా దరఖాస్తు - ఆక్యుపెన్సీ హక్కు క్లెయిమ్ - సమర్థ అధికారం ద్వారా నిర్ణయం మరియు తీర్పు - తగిన ఉపశమనం కోసం సివిల్ కోర్టును ఆశ్రయించే దిశ.

అప్పీలుదారు తన భూమిని 'D' కి లెట్-ఔట్, ఒరిస్సా హిందూ రిలిజియస్ ఎండోమెంట్స్ చట్టం, 1939 అమలులోకి రాకముందే చేశారు. D మరణానంతరం అతని వితంతువు B అతని ఎస్టేట్ను సిద్ధించుకొని, భూమిని ప్రతివాదికి అనుకూలంగా బదిలీ చేసింది. అప్పీలుదారులు అనుమతించబడిన స్వాధీన రికవరీ కోసం ఒరిస్సా హిందూ మతపరమైన ఎండోమెంట్స్ చట్టం, 1951లోని సెక్షన్ 68 ప్రకారం దరఖాస్తును దాఖలు చేశారు. అయితే, B ఆక్యుపెన్సీ అద్దెదారుగా మారినది కమిషనర్ ఈ ఉత్తర్వులను పక్కన పెట్టారు. ఆక్యుపెన్సీ అద్దెదారులుగా పరిగణించడం కోసం ఒరిస్సా ఎస్టేట్స్ అబాలిషన్ యాక్ట్, 1951లోని సెక్షన్లు 6 మరియు 7 కింద ప్రతివాది దాఖలు చేసిన దరఖాస్తు వారు మధ్యవర్తులు కాదనే కారణంతో మెయింటెనెన్సు కాదు. ఆ తర్వాత సెక్షన్ 25 కింద స్వాధీనం రికవరీ కోసం అప్పీలుదారు మరొక దరఖాస్తును దాఖలు చేశారు, నిర్మూలన చట్టం అమలు చేసిన తర్వాత వివాదాస్పద భూమి అప్పీలుదారుతో మధ్యవర్తిగా పరిష్కరించబడిందని మరియు దానిని B కి లీజుకు ఇచ్చారని పేర్కొన్నారు. సెక్షన్ 19ని ఉల్లంఘించి ప్రతివాదులకు అనుకూలంగా ఎవరు దానిని దూరం చేశారు. అందువల్ల, ప్రతివాదులు తిరస్కరించబడతారు.

ఎండోమెంట్ కమిషనర్ దరఖాస్తును అనుమతించారు. (i) 1939 చట్టం అమల్లోకి రాకముందే D కి అనుకూలంగా లీజు ఇవ్వబడిందన్న ఆదేశాన్ని హైకోర్టు రద్దు చేసింది; మరియు (ii) B ఆక్యుపెన్సీ హక్కును పొందినట్లు సెక్షన్ 68 ప్రకారం తొలగింపు ప్రక్రియలో ఆమోదించబడిన ఉత్తర్వు చివరిది; మధ్యవర్తిగా అప్పిలేట్ తో B ద్వారా భూమిని పరిష్కరించిన మొత్తం ప్రక్రియ చట్టానికి విరుద్ధంగా ఉంది. హైకోర్టు నిర్ణయానికి వ్యతిరేకంగా ఈ కోర్టు ముందు అప్పీల్ కు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది.

అప్పీల్ ను కొట్టివేస్తూ, ఈ కోర్టు

హెల్డ్: ఒరిస్సా హిందూ మతపరమైన ఎండోమెంట్స్ చట్టం, 1951లోని సెక్షన్ 25, అనధికార స్వాధీనంలో ఉన్న వ్యక్తికి వ్యతిరేకంగా దరఖాస్తును దాఖలు చేయడానికి ధర్మకర్తను అనుమతిస్తుంది. అప్పీలుదారు దాఖలు చేసిన దరఖాస్తు, కాబట్టి, నిర్వహించదగినది. కానీ ప్రతివాది తాను హక్కులను పొందినట్లు మరియు అతను అనధికారిక స్వాధీనంలో లేడని క్లెయిమ్ చేయకుండా ఈ విచారణలో నిరోధించబడలేదు. తన పూర్వీకుడికి అప్పీలుదారు కంటే మెరుగైన టైటిల్ ఉందని, అందువల్ల సెక్షన్ 25 కింద ఎటువంటి ఉత్తర్వును ఆమోదించలేమని వాదించడానికి కూడా అతనికి అనుమతి ఉంది. ఆక్యుపెన్సీ హక్కుల క్లెయిమ్ గురించి ప్రతివాది మరియు అతని పూర్వీకుల హక్కును కొన్ని సమర్థ అధికారం ద్వారా నిర్ణయించాలి మరియు తీర్పు ఇవ్వాలి. సెక్షన్ 6 మరియు 7 కింద అతని దరఖాస్తు తిరస్కరించబడినందున మాత్రమే ప్రతివాదిని మూసివేయడం సాధ్యం కాదు. అప్పీలేట్ అధారిటీ ద్వారా ఎలాంటి తీర్పు మెరిట్ లు లేవు. అందువల్ల, అప్పీలుదారు సివిల్ కోర్టును ఆశ్రయించడానికి అనుమతించబడ్డాడు, ఇది ఈ క్రమంలో చేసిన ఏదైనా పరిశీలన ద్వారా పార్టీల మధ్య వివాదాన్ని అడ్డుకి లేకుండా నిర్ణయిస్తుంది లేదా చట్టంలోని సెక్షన్ 68 కింద లేదా నిర్మూలన చట్టంలోని సెక్షన్ 6 మరియు 7 కింద ప్రొసీడింగ్స్ లో కమీషనర్ ఆమోదించిన ఉత్తర్వు. [1049-B, H, 1050-A, D]

సివిల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నం.5256 ఆఫ్ 1995.

O.J.C నం.166 ఆఫ్ 1984లో ఒరిస్సా హైకోర్టు 26.08.1991 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి.

రాజిందర్ సచార్ మరియు ఎ.కె.పాండా, అప్పీలుదారు కోసం.

పి.పి. రావు మరియు పి.ఎన్. మిశ్రా నం.1-3లో ప్రతివాది కోసం.

ఆర్.కె.మహాపాత్ర, పి.ఎన్.మిశ్రా, S.మిశ్రా, S.కుమార్, A.C.ప్రధాన్ మరియు Ms.కీర్తి మిశ్రా ప్రతివాది నం.4 కొరకు.

కోర్టు ద్వారా తీర్పు వెలువడింది

ఆర్.ఎం.సహాయ్. J. ఈ అప్పీల్ ఒరిస్సా హిందూ రిలీజియస్ ఎండోమెంట్స్ చట్టం, 1951లోని సెక్షన్ 25 కింద ఎండోమెంట్స్ కమిషనర్ జారీ చేసిన ఉత్తర్వును రద్దు చేస్తూ హైకోర్టు తన రిట్ అధికార పరిధిని అమలు చేస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వుపై నిర్దేశించబడింది (ఇకపై 'ది యాక్ట్'గా సూచిస్తారు).

క్లుప్తంగా వాస్తవాలు ఏమిటంటే, ఈ భూమి వాస్తవానికి అప్పీలుదారు లింగరాజుకు చెందినది. ఇది 1937లో ట్రస్ట్ బోర్డ్ ద్వారా చట్టం అమలులోకి రాకముందే, ఒక డాక్టర్. రామెందు రేకు అనుకూలంగా లెట్-ఔట్ చేయబడింది. ఈ భూమి వ్యవసాయ వేస్ట్ ల్యాండ్ గా ఉంది, దీనిని డాక్టర్ రే తిరిగి స్వాధీనం చేసుకున్నారు మరియు అతను మరణించే వరకు అతని ఆధీనంలో కొనసాగింది. అతని మరణం తరువాత అతని వితంతువు భిభాటి ఎస్టేట్ కు అనుకూలంగా సాధించి బోర్డుకు అద్దె చెల్లించింది. 1970లో స్వాధీనం రికవరీ కోసం చట్టంలోని సెక్షన్ 68 కింద అప్పీలుదారు తరపున ఒక దరఖాస్తు దాఖలు చేయబడింది. దానికి అనుమతి లభించింది. అయితే ఈ ఉత్తర్వును 07.05.1971న కమిషనర్ పక్కనపెట్టారు మరియు ఆమె ఆక్యుపెన్సీ అద్దెదారుగా మారారు. వివాదంలో ఉన్న భూమిని ఆమె ప్రతివాదులకు అనుకూలంగా మార్చుకున్నట్లు తెలుస్తోంది. వారు ఆక్యుపెన్సీ అద్దెదారుగా పరిగణించబడుతున్నందుకు ఒరిస్సా ఎస్టేట్ అబాలిషన్ యాక్ట్ ('అబాలిషన్ యాక్ట్'గా సూచిస్తారు) సెక్షన్ 6 మరియు 7 కింద తహశీల్దార్ ను సంప్రదించారు. దరఖాస్తు తిరస్కరించబడింది. తదుపరి అప్పీల్ లో, సెక్షన్ 6 మరియు 7లోని నిబంధనలను భూమి మధ్యస్థంగా స్థిరపడిన వ్యక్తి మాత్రమే అమలు చేయగలరని వారి దరఖాస్తు నిర్వహించబడదని నిర్ధారించబడింది. ఆ తర్వాత అప్పీలుదారు ఆస్తి రికవరీ కోసం చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద మరో దరఖాస్తును దాఖలు చేశారు. అబాలిషన్ యాక్ట్ అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత, మధ్యవర్తితో భూమిని పరిష్కరించారని ఆరోపించబడింది, అంటే చట్టంలోని సెక్షన్ 19కి విరుద్ధంగా ప్రతివాదికి అనుకూలంగా దానిని అన్యాయాంతం చేసిన భిభాటి కి లీజుకు ఇచ్చిన అప్పీలుదారు, కాబట్టి, ప్రతివాదులు బహిష్కరణకు బాధ్యత వహిస్తున్నారు. దరఖాస్తు అనుమతించబడింది. ఈ ఉత్తర్వులను సవాల్ చేస్తూ హైకోర్టులో రిట్ పిటిషన్ వేశారు. అబాలిషన్ యాక్ట్ ని సెక్షన్ 6 మరియు 7 ప్రకారం చర్యలు చట్టానికి లోబడి ఉన్నాయా మరియు సెక్షన్ 8A కింద అందించిన విధానం గమనించబడిందా అనే ప్రశ్నను హైకోర్టు పరిశీలించలేదు. కేసుకు సంబంధించిన వివిధ కోణాలను పరిశీలించనప్పటికీ, ఈ అంశాన్ని కమిషనర్ కి అప్పగించడం మంచిదని హైకోర్టు భావించింది. కానీ వ్యాజ్యం అనేక సంవత్సరాలు కొనసాగింది మరియు ప్రతివాది యొక్క దావా దృఢంగా స్థిరపడినందున దానిని మరింత పొడిగించాల్సిన అవసరం లేదు. ఒరిస్సా హిందూ రిలీజియస్ ఎండోమెంట్స్ యాక్ట్, 1939 అమల్లోకి

రాకముందే డా.రేకు అనుకూలంగా లీజు ఇవ్వబడిందని హైకోర్టు పేర్కొంది. చట్టంలోని సెక్షన్ 68 కింద అప్పీలుదారు ద్వారా తొలగింపుకు ముందు జరిగిన విచారణలో, డా.రే మరియు అతని తర్వాత అతని భార్య ఆక్యుపెన్సీ అద్దె హక్కులను పొందారని మరియు అప్పీలుదారు అలా చేయనందున ఈ నిర్ణయం అంతిమంగా మారినది స్పష్టంగా చెప్పబడింది. భిభాతి స్వాధీనం అనధికారికమైనది కాదని మరియు ఆమె ఆక్యుపెన్సీ అద్దెదారుగా ఉన్నందున, మధ్యవర్తిగా ఉన్నందున అప్పీలుదారుతో భూమిని పరిష్కరించిన మొత్తం ప్రక్రియ చట్టానికి విరుద్ధమని సవాలు చేశారు.

చట్టంలోని సెక్షన్ 25 అనధికార స్వాధీనములో ఉన్న వ్యక్తికి వ్యతిరేకంగా దరఖాస్తును ఫైల్ చేయడానికి ట్రస్టీ ను అనుమతిస్తుంది. అప్పీలుదారు దాఖలు చేసిన దరఖాస్తు, కాబట్టి, నిర్వహించదగినది. కానీ ప్రతివాది తాను హక్కులను పొందినట్లు మరియు అతను అనధికారిక స్వాధీనములో లేరని క్లెయిమ్ చేయకుండా ఈ విచారణలో నిరోధించబడలేదు. తన పూర్వీకుడికి అప్పీలుదారు కంటే మెరుగైన టైటిల్ ఉందని, అందువల్ల సెక్షన్ 25 కింద ఎటువంటి ఉత్తర్వు జారీ చేయబడలేదని వాదించడానికి కూడా అతనికి అనుమతి ఉంది. ఇంతకుముందు కమిషనర్ ఇచ్చిన ఆదేశాలను హైకోర్టు నిలిపివేసినా ఇంతకు మించి ఏమీ చెప్పనవసరం లేదు సెక్షన్ 68 ప్రకారం **రెస్ జ్యుడికాటాగా** ఉండాలి మరియు అబాలిషన్ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత ప్రతివాదుల పూర్వీకురాలు తన హక్కును మరియు టైటిల్ ను కోల్పోయిందని మరియు అబాలిషన్ చట్టంలోని సెక్షన్ 7 ప్రకారం 1974లో జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ ప్రకారం అప్పీలుదారుతో ఆస్తి స్థిరపడిందని అప్పీలుదారు క్లెయిమ్ చేస్తున్నారు. ప్రతివాదిని తొలగించడం కోసం చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం చర్యల సారాంశం. బాధిత పక్షం సివిల్ కోర్టును ఆశ్రయించడానికి అనుమతించే సబ్-సెక్షన్ (3)లోని సెక్షన్ 25 నుండి అది స్పష్టంగా ఉంది. శ్రీ సచార్, సీనియర్ న్యాయవాది, అయితే, అబాలిషన్ చట్టంలోని నిబంధనలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, సివిల్ కోర్టులో ఎటువంటి దావా వేయలేమని, ఈ విషయాలు రద్దు చట్టంలోని చాప్టర్ II ద్వారా కవర్ చేయబడతాయని వాదించారు. మరోవైపు కమిషనర్ కు రిమాండ్ చేయడం వల్ల ఆలస్యం అవుతుందని ప్రతివాది తరపు సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీరావు కోరారు. సబ్-సెక్షన్ (3) లోని సెక్షన్ 25 నిబంధనల దృష్ట్యా, బాధిత పక్షం సివిల్ కోర్టుకు వెళ్లడానికి ఇప్పటికీ పరిష్కారం ఉంటుంది. అందువల్ల, వ్యాజ్యం చాలా కాలం పాటు కొనసాగినందున, వివాదాన్ని పరిష్కరించమని సివిల్ కోర్టును ఆదేశించడం లేదా అప్పీల్ ను కొట్టివేయడం సముచితమని ఆయన కోరారు మరియు అప్పీలుదారు ఆర్డర్ ద్వారా బాధపడితే తగిన న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించమని ఆదేశించండి.

మేము ఫోరమ్ ప్రశ్నపై ప్రత్యర్థి సమర్పణలను పరిగణించాము. ప్రతివాదికి అనుకూలంగా 1971లో జారీ చేయబడిన ఉత్తర్వును కమిషనర్ ఎదుర్కొనే అవకాశం ఉన్నందున, ఈ విషయాన్ని

కమీషనర్‌కు తిరిగి పంపడంలో నిస్సందేహంగా ఇబ్బంది ఉంటుంది. అంతేకాకుండా నిర్మూలన చట్టం కింద తగిన అధికారులు ఆమోదించిన ఉత్తర్వు, ప్రతివాది ఆక్యుపెన్సీ హక్కులను పొందారా అనే ప్రశ్నలోకి ప్రవేశించకుండా అతన్ని నిరోధించవచ్చు. అయితే ఆక్యుపెన్సీ హక్కుల దావా గురించి ప్రతివాది మరియు అతని పూర్వీకుల హక్కును కొన్ని సమర్థ అధికారం ద్వారా నిర్ణయించి, తీర్పు ఇవ్వవలసి ఉంటుందని వివాదాస్పదంగా చెప్పలేము. సెక్షన్ 6 మరియు 7 కింద అతని దరఖాస్తు తిరస్కరించబడినందున మాత్రమే ప్రతివాదిని షాట్-టెట్ చేయడం సాధ్యం కాదు. అప్పీలేట్ అథారిటీ ద్వారా మెరిట్‌లపై తీర్పు లేదు. చట్టంలోని సెక్షన్ 6 మరియు 7 కింద సెటిల్‌మెంట్ కోసం సంప్రదించడానికి ప్రతివాది మధ్యవర్తి కానందున దరఖాస్తును తిరస్కరించడానికి ఏకైక కారణం. ఇది అలా జరిగితే మరియు ప్రతివాది వారు లేదా వారి పూర్వీకులు ఆక్యుపెన్సీ అద్దెదారు యొక్క హక్కులను పొందారని నిర్ధారించవచ్చు, అప్పుడు అబాలిషన్ చట్టంలోని సెక్షన్ 8 మరియు 1974లో జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ కూడా ఎలాంటి ప్రయోజనం పొందకపోవచ్చు. ఈ వాస్తవాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, తగిన ఉపశమనం కోసం సివిల్ కోర్టును ఆశ్రయించమని అప్పీలుదారుని ఆదేశించడం మంచిది.

ఫలితంగా, ఈ అప్పీల్ విఫలమైంది మరియు తిరస్కరించబడింది. చట్టం స్పష్టంగా ఉన్నందున ఎటువంటి పరిశీలన చేయనవసరం లేనప్పటికీ, ఏదైనా సాంకేతిక లోపాన్ని తొలగించడానికి, అప్పీలుదారు సివిల్ కోర్టును ఆశ్రయించడానికి అనుమతించబడతాడు, ఇది పార్టీల మధ్య వివాదాన్ని ఎటువంటి పరిశీలన ద్వారా అడ్డంకి లేకుండా నిర్ణయిస్తుంది. ఈ ఆర్డర్ లేదా చట్టంలోని సెక్షన్ 68 కింద మునుపటి ప్రొసీడింగ్‌లో కమీషనర్ ఆమోదించిన ఆర్డర్ లేదా అబాలిషన్ చట్టంలోని సెక్షన్లు 6 మరియు 7 ప్రకారం చర్యలు. ఖర్చులకు సంబంధించి ఎటువంటి ఆర్డర్ ఉండదు.

అప్పీల్ కొట్టివేయబడింది.